



VAITKOS Kėstotis

Žigis Končiaus vaikistės takās

Lėipas 27 dėina bŭrīs proufesuoriaus Končiaus Ėgnės gerbieju sosėrinka Porvātiūs ėr ėjė anuo takās. Vaikīstie ėšvākščiutās – emigracėjuo aprašītās. Žigė stuotelies bova skaituomas ėštraukelės ėš Amerėkuo parašītu atsėmėnėmu, ėšspausdintu kninguo „Mano eitasis kelias“.

KLUBS „LIEPIJA“

I žigė sokvėitė jau kėik tatā metu Plateliūs veikōs ekoluogėjės klubs „Liepija“. Klubs raša proujektus, dara žigius. Īr kāp ė tuoks Žemaitėjės naciuonalėnė parka bėndrėninks.

Parka direktuorios Līdis Ramŭns lidiejė žigėivius ė kvėitė jungtėis i kluba veikla. Augostėnė Rovenā ėš parka skaitė Končiaus atsėmėnėmus.



Končios Gintars pasakuo api sava buočio.

TRUOPNOS ŽIGIS

12 kiluometru taka jau bova praminės ė sožimiejės mėškėninks Krajėns Algimants. Tris kartus reikiejė pārsėkeltė par Sausdrava opali. No kuokėi galingė vondėnis kėta karta ėe toriejė būtė, jė skardė – no grīnā Alpēs!

Krajėns vedė bŭri ė pasakuojė, kon Īr pats ėe matēs ė kon žėna api tas apilinkēs. No ėr ons vėinuo kėtuo vėituo prisėpažėna: „Tėi takelē – aš anum nabžėnau, anėi Īr prapoulėn...“. Ė

ragėna skaitītė ė skaitītė Končio.

KONČIAUS GIMTĖNĖ

Žigėivė ožsoka ėr i proufesuoriaus gimtōjė suodība, nu sena vadėnama Končėina. Dabā ūki valda anuo anŭks Končios Gintars so žmuono Virginėjė. Ėe vikst jaunėma stuoviklas. I sosėtėkėmus Īr kvėitamīs menėninkā: rašītuojė, dailėninkā, dainėninkā. Bėrželie ėe bŭn Pražidosė jezmenā švėntės.

Gintars ė pats bova žadiejęs ėtė i žigė – kažkas somaišė. No ons paskaitė ėš buočiaus atsėmėnėmu, papasakuojė, kon gėrdiejės ėš tieva Algėrda. Ūki ikūrės Gintara prouboočios Silvestros – ėš baudžiauninku. Buočiaus Ėgnės laikŭ žmuonis sokūrė napriklausuoma Lietova – anėi bova gīvenėma ožgrūdintė...

Gintars palidiejė bŭri lig senpošės, pri katruos koplītėlė. Rŭpintuojielīs – pėrkts, koplītėlė – prouboočiaus dėrbta, buočiaus dažita. So senuobėškuoms gīvateliems.



Žigėivė brend pas Sausdrava.

ŽEMAITĖŠKA RUODA

Proufesuorios Končios sava atsėmėnėmus rašė jau būdams Amerėkuo, po Ontruojė pasaulėnė. Rašė lietovėškā. Jug ni pačiuo Lietovuo tumet nabova maduos rašītė žemaitėškā. Vo tuo Amerėkuo kažėn a tonkė ė pasėruokoutė žemaitėškā bova so kou. No Krajėns ė lietovėškā parašītūs atsėmėnėmūs sakė gėrdōs aiški žemaitėškoma: „Tėp aš atsėmėno sava buočius šnekont“.

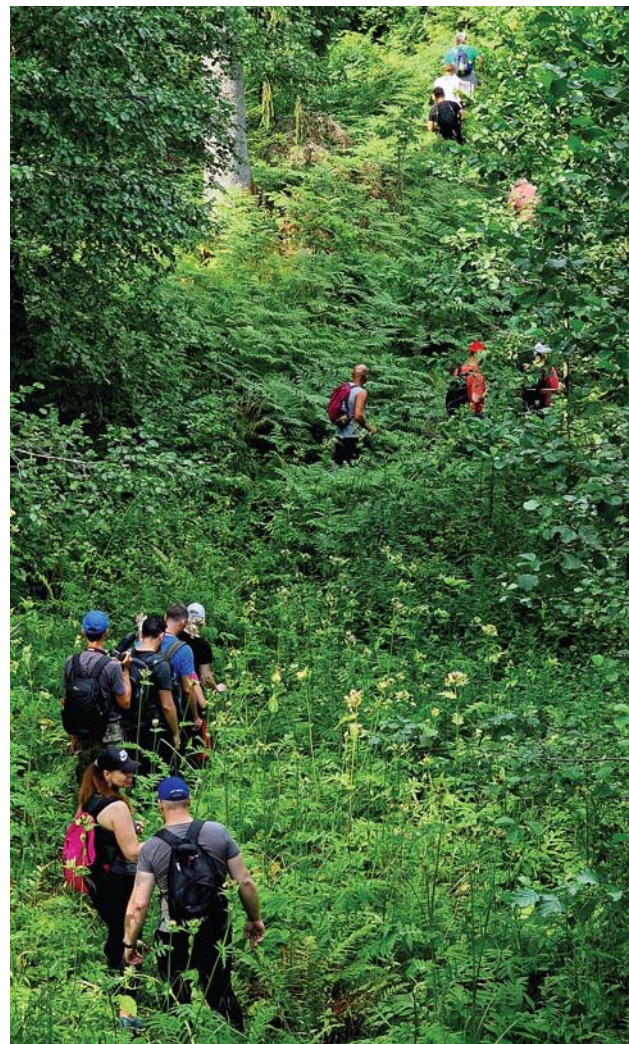
Rovenā ėštraukas ėš atsėmėnėmu kningas „Mano eitasis kelias“ skaitė žemaitėškā. Ana pati ėšvertė Algimanta parinktus tekstus. Kāp bova sakēs Gintars – „ėe

Īr tēp, kāp tor būtė“.

Atsėmėnėmūs Īr peikams sava kalbuos atsėzadiejęms: jė lietoviu bŭrie pasėtruopėj vėins svetėmtautīs – tujaus tēi pradėdō šnekietė svetėmo kalbo. Končios Ėgnė muokėna: „Sava nikumet narėk atsėsakītė – a priš vėina atsėstuotomi, a priš dešimti: minkštpautė pagarbuos nasolauk“. Vo Krajėns sogretėna – so vėino lietovio bŭris žemaitiu jau skob šnekietė lietovėškā...

ŽIGĖ IDUOMĪBĖS

Žigėivė pamatė poikēs Sausdrava apilinkēs. Ėšgėrda – kāp priš šimta metu vėskon matė bŭsāmās proufesuorios. No ė tēp bova vėsuokiu joukŭ.



Sunkė ilėpamis Sausdrava skardė.

Algimants vaivuorus renkontims keliauninkams ėšaiškėna: sėlaougės Īr ėš vaivuoru – „jug vaivuorā natep mielėnā“.

Ramŭns sogebiejė sava muobėlioujo nufilmoutė vuora medžiuklė: „Kas nuorėt vuora pėitus pamatītė?“. Vo Algimants sava telefonuė paruodė priš kelēs dėinas nupa veiksluotas lŭšis: „Do katėnā medie“...

Kažkam kėla mėslė –

padarītė ton žigė tradicėni, kasmetėni. No a būtėnā rėk lauktė cielus metus? Jug bikumet gal jimtė ė keliautė. Sosėskombėni so klubo „Liepija“, so nacparko. Gražė paprašā Algimanta (pėrmāsīs žigīs bova ož dika...). Trasuos žimiejėmou naudouts ekoluogėšks materėjuols laikīs lig žėimuos...

Vaitkaus Kėstotė nuotr.

Plungė



Vėlnios: Lietovuos naciuonalėnīs muziejos; 2016 m.



Š I A M E
numeryje

2 psl.

ŽEMAITIU RAŠTA LEGĖNDAS ĖR TĖKRUOVĖ

2024
Žemaitiu rašta metā
Žemaitėškā parašītė
gīvenėmā

Gimtuoji Daujuotės Viktuorėjės Keiniškė. Pavondenės krašts. Nu Šatrėjės kalna – kėik daug žemės. Tėkrė žemaitinā. Pakalnie – šaltinoks – „tabie tas mona vundenielīs, tēk nablėka taka“... Ė jau ketorės atsėmėnėmu kningas. Vo dvėkalbie sotelktėnie „Žemaitinā. Žemaitynai“ – vėsė pėnkė gabalā.

Gimtuoji Botkaus Duonata Gintalėškė. Kelė kelelė par laukus, mėškus ė kalnus. I Plateliūs – muokslu. I Salontus – dounas ė kuostima... Ė jau dvė atsėmėnėmu dalė – „Ka žemė bova brongesnė ož douna“.

ŽEMAITIŠKS raštas

ŽUODĖ TĖKRĖNĖ

Tėkrėnė žuodė – pavardės, vėitu vardā, dā kas. I kėtas kalbas verstė napriklausā, no adaptoutė rėk. Žemaitems omžėnā ir rėkalū diel „sosėstumdīmu“ so lietoviu bėndrėnė...

KĀP ĖŠSAUGUOTĖ PAVADĖNĖMUS

Dėdvītė – bamaž Plungės pašuonie. Suovietā somėslėjė pavadėnėma „Didviečiai“. Natėka anims tas, ka kaims atsėrada ėš Lietovuos savanuorems (gal sakītė – Dėdīsims Vītems) paskėrtuos žemės. Atstatė napriklausuoma

Lietova – atstatė ė pavadėnėma.

Maldotė ežers – kelė kiluometrā nu Plateliu. Vards ožrašīts senūs žemielapiūs. Toriejosi būtė švėnta vėita. No pavadėnėms ožkliova – a tik na katalėkams. Ėr ežers bova paversts Maudotio – tuokė dėdėlė maudiklo... Pavadėnėms dā naatstatīts. Tik pamaldotė patrėjuotā vėiškelī šalėp ežera pavadėna Maldotiu gatvė (Maldučių gatvė).

Tabtek opalis Kartėnalė. Tabier kaimalė: Žemalė, Kalnalis. Ė miestalis Kretingalė tabstuov. Vuokītė anon vadėna Klein Crottingen (Mažuoji Kretinga). Tik kažėn, a kuoks Kaimalis nabova pārvadīnts i Kaimeli. Tėp aukštaitė toriejė baimės diel Ladakalnė – ka švėnts deivės Ladas kalns nabūtom pākrėkštīts i Ledakalni. Vo dzūkā sovės patraka, kumet kažkas nuoriejė vėsa krašta pavadīntė Dūkėjė – jug lietoviu bėndrėnie „dzūkavėma“ nier ė būtė nagal...

Loukėškė, gīvenō tarp dounėninku ė dūnėninku, vienamė miestalė galė padiejė kūli so ėskalto vardo „Loukė“, vo kėtamė – so pavadėnėmo „Lūkė“. Ė nieks tū žėnkliū nabėšdauš. Vo kāp so raštās? Jemam i kabotės. Va – „Godinga“. A draugėjė, ar ansamblis, - kon bapakeisi.

A BŪTĖNĀ RĖK ĖŠSAUGUOTĖ

Lietoviu bėndrėnie ir rašuoms tuoks miestalis – Veiviržėnai. Vėitėnė šauk – Vėvėržienā. Priš kara lietovė liōb rašītė – Veiviržėnai. No jug tas bova baises kalbuos ėškraipīms! Natori ėlguojė „ė“ ė nagali taisīklīngā ožrašītė – jau geriau adaptouk.

Tas pats ė so Kadātės, Žvėrblātės a Porvātės. Jė lietovė nator ėlguojė „ā“ – laigo jau raša savuotėškā: Kadaičiai, Žvirblaičiai, Purvaičiai.

ĖŠSAUGUOM PAVARDĖS Ė KALBA

Lietovėškė kaimū pavadėnėmā: Kantaučiai, Narvaišiai. Žemaitė pikst. Jug jau ė žemaitėškamė tekstė ir parašuoma – Narvaišė. No jug ir palėiktamas pavardės: Kontautas, Končios, Norvaiša. Va, ėr profuosorios Končios Ėgnė – kāp gīvs!..

Gandinga? Žemaitė ož tuoki parašīma nikorriu nagal duovėnuotė! No paveiziekem ėš kėta gala. Jug lietovė pripažīst, ka nator dvėgarsė „on“. Anėi pripažīst, kad ir tuoki atskėra žemaitiu kalba!..

Sotaisė Vaitkos Kėstotis

BIELINIENĖ Bėrota

ŽEMAITIU RAŠTA LEGĖNDAS ĖR TĖKRUOVĖ

Norvaišiūs, rogsieji 13 dėina, petninčiuo, bova baisė iduomė. Na ba rėkala pasėžmuonietė ėš Plungės atvika savėvaldībės vicemers Purauskis Žīdrūns. Pasėruoda, ka ėe na šėp sau

kuoks rėngėnīs, nė. Ėe keliū bėbliuoteku - Aleksandrava, Grumbliū, Norvaišiu, Plateliu ė Šateikiu - bėbliuotekėninkės parėngė pruojekta Žemaitėška rašta metams mėnavuotė ėr



Žemaitėšku dainiū kūries ėr atlėkies Gėrdenis Puovėls.



Žemaitiu kalbuos keravuotuos Pabrieža Jūzaps.

ožvardėjė „Žemaitiu rašta legėndas ėr tėkruovė“. Šaunuolės, a nė? Ė kon Tamsatas mėslėjėt - anuos pasėkvėitė žemaitiu rašta keravuotuoji pruopeusorio Pabrieža Jūzapa ėš Šiauliū, katras dėėdėlė

iduomė pasakuojė aple mūsa žemaitėška ruoda, rašta. Kas, kumet ė kamė pradiėjė mėnavuotė a žemaitėškā rašītė. Naožmėrša paruodītė na tik sava ėšlėstuos gramatėnės kningas, bet ėr ėšverstuos Antuana de Sent Egziuperi kningas „Mažāsis princos“, katron dā ė paskaitė! Tarpās, ka pranešies pasėėlsieto, sava žemaitėškas eilės skaitė jau mums gerā pažīstama poetė I. Stražinskātė-Glinskienė. No kon nuorėt, ton sakīkėt, bet ana dėdėlė gabi muotrėška!.. No vo potam dainioujemuosės poezėjės atlėkies Gėrdenis Puovėls, atmuovės ėš patė Vėlniaus, pritarđams gitaro ė na tik, pradžiogėna mumis sava ė na sava žuo-

dės sokortuoms dainiems. No baises poikė bova - pluojuom, lingavuom, dainiauvuom!

No vo potam kėimė bova vaišės... No kāp nabūs, je pats Bunka Eugenėjos ėšaiškėna, ka Norvaišiu pavadėnėms kėlės ėš „nuor vaišiu“. No skanė bova! Tėkrā ka truopnius pėitus Norvaišiu gaspadėnės ėšpruovėjė. Jau vėin tik žėrniu kuošė kuo verta bova! Vo dā kastėnis so naloptuoms bolviems, vo sūris, vo pīragu skanībė ėr ivairībė... Al' ėk ėk, ėe vėskuo ė naėšvardinsi.

Truopnė žmuonis, truopni ė švėntė, aš pasakīso. Diekou Norvaišiu bėbliuotekėninkė, bėndruomėnės pėrmėninkė Vilėjė,



Plungės vicemers Purauskis Žīdrūns.



Bunka Eugenėjos.

katra tėik vėsās rūpėnuos, ka ni vėins nalėkto najiedės. Nalėka.

Jackviečienės Sigos nuotr.



Plungės rajuna bėbliuotekėninkės so svetės.

Bielinienės Bėrotės nuotr.

Nijolė JANKUVIENĖ

Nauja koplytėlė Luknėnuose: tikėjimo ir bendruomeniškumo ženklas

Luknėnų kaimo senosios kapinaitės rugsėjo 7 dieną vėl atgijo ypatingu renginiu – pašventinta nauja koplytėlė, kurioje įkurdintos Mergelės Marijos ir šventojo Antano skulptūros. Ši dovana Luknėnų kaimui, tai Klaipėdoje gyvenančios, tačiau iš šio krašto kilusios Janinos Birutės Zabolotnikovos (buvusios Jurevičiūtės) ilgametės svajonės išsipildymas. Ceremonija pritraukė gausų būrį vietos gyventojų ir svečių, kuriems šis įvykis tapo ne tik simboline švente, bet ir bendruomenės susibūrimu.

Koplytėlės pašventinimo iškilmės prasidėjo Šv. Mišiomis, kurias aukojo Stalgėnų Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus parapijos klebonas Donatas Žukauskas. Jis kvietė susirinkusiuosius melstis už Luknėnų kaimo gyventojus – tiek gyvus, tiek jau iškeliavusius Anapilin. Klebonas pabrėžė šios

koplytėlės svarbą kaip dvasinį simbolį, kuris primins apie praeities kartų gyvenimą ir jų tikėjimą. Šią šiltą ceremoniją papildė viena žinomiausių šalies krikščioniškosios muzikos žanro kūrėja ir atlikėja Angelė Joknytė su grupe, kuri savo jautriais muzikos kūriniais suteikė renginiui ypatingo jaukumo.



Šventės dalyviai, suvienyti bendrų vertybių ir kaimo istorijos.



Į kapines susirinko gausus būrys vietos gyventojų ir svečių.



Regina ir Janina Birutė. Netikėtas klasės draugių susitikimas.



Į kapines susirinko gausus būrys vietos gyventojų ir svečių.

Šis ilgai lauktas įvykis buvo reikšmingas ne tik pačiai Janinai Birutei, bet ir visam Luknėnų kaimui. Pasak jos, mintis pastatyti šventąjį statinį gimė daugiau nei prieš dešimtmetį, tačiau susidūrus su įvairiomis kliūtimis, projektas ilgam laikui buvo atidėtas. Meistras koplytėlę pagal jos užsakymą sumeistravo dar prieš dešimt metų, tačiau vis nesisekė gauti leidimo pastatyti ją Luknėnuose. 2022 metais prasidėjo šimtmečius skaičiuojančių kapinaičių tvarkymo darbai, kai vietos gyventojas Alfonsas Astrauskas kartu su skulptoriumi Albertu Danilevičiumi ir kal-

viu Antanu Astrausku sukūrė keletą stogastulpių ir koplytstulpių, o po metų šie kūriniai buvo papuošti metalinėmis saulutėmis. Simboliniu gestu tapusi iniciatyva ne tik pagerbė čia palaidotas žmones, atgaivino Luknėnų istoriją, bet ir įkvėpė klaipėdietę grįžti prie senosios idėjos įgyvendinimo.

J. B. Zabolotnikovos dovana – kapinaitėse įkurdinta koplytėlė su šventųjų skulptūromis – tai dar vienas žingsnis puoselėjant Luknėnų kaimo kultūrinį paveldą. Svarbu paminėti, kad 2000 metais Stalgėnų kapinaitėse pastatyta Angelo sargo skulptūra, mirusiesiems ir gyviesiems

linkinti ramybės, buvo pirmasis jos prisidėjimas prie gimtojo krašto puoselėjimo.

Šventės metu susirinkę luknėniškiai dalijosi prisiminimais apie praeitį ir dėkojo Janinai Birutei už širdingą dovana. Jie džiaugėsi, kad tokių žmonių dėka Luknėnų kaimo kapinaitės atgijo ir tapo svarbios ne tik istorikams ar paveldosaugininkams, bet ir visiems bendruomenės nariams. O tai, anot jų, ne tik įprasmina kaimo istoriją, bet ir stiprina ryšį tarp praeities, dabarties bei ateities kartų.

Pasibaigus pašventinimo ceremonijai visi dalyviai buvo kviečiami į šimtmečių ažuolų, liepų ir klevų apsuptą A. Astrausko sodybą, kur vyko jaukus bendruomenės susibūrimas. Prie gausiomis vaisėmis nukloto stalo renginio iniciatorė dalijosi šviešiais prisiminimais apie savo vaikystę Luknėnuose – apie miškus, kuriuose rinkdavo grybus ir uogas bei keliones į Plungės turgų, kad užsidirbtų pinigų mokyklinėms reikmėms. Pasakojo kur mokėsi, kur dirbo, kaip toliau klostėsi jos gyvenimas ir kur likimas ją nuvedė palikus kaimą.

Šventėje nuotaikos netrūko – vasariškai rudeniškas oras, gamtos grožis ir gausus



Stalgėnų kapinaitėse pastatyta J. B. Zabolotnikovos Angelo sargo skulptūra.



Janina Birutė Zabolotnikova.

būrys susirinkusiųjų sukūrė ypatingą atmosferą. Po sena sodybos obelimi įsitaisę muzikantai užliejo sodybą skambiomis melodijomis, kurios palietė kiekvieną. Jų atliekamos dainos, atrodė, sklido tolyn per laukus, pasiekdamos net ir atokiausius kaimus. Tai buvo ne tik dvasinio, bet ir bendruomeninio susibūrimo diena, suvienijusi Luknėnų krašto žmones.



Šv. Mišias aukojo parapijos klebonas D. Žukauskas.

N. Jankuvienės nuotr.



KŪRYBOS PADANGĖJE



Gintautas Margis, gim. 1959 m. - gamtininkas, biologas. Savo sodus su egzotiškais augalais, daugybe vynuogių ir kitų augalų rūšių bei bičių kuria Plateliuose ir Meškelių kaime, netoli Vieksnių, kuriuose baigė vidurinę mokyklą. Turi latviškų šaknų, tad laisvai kalba latviškai, taip pat lenkiškai, angliškai, vokiškai, mokosi ispanų - domina kalbos. Fotografuoja, rašo. Organizavo nuotraukų parodų, o štai žodinė kūryba iki šiol nebuvo publikuota. Paklaustas, kokias studijas ir kur baigė, atsakė: „Laukų ir miškų akademiją, paliktas kurso kartoti.“

Paruošė Alma Riebzdaitė

Gintautas MARGIS

TRUMPOSIOS POETINĖS NOVELĖS

UGDYMO SUNKUMAI

Gamtos nepaauklėsi - medžiai ir vėl išsirengia nuogai.

2021-10-28

ŠILUMA

Vis labiau vėstant atmosferai, dar svarbesni tampa sutikti šilti žmonės.

2021-10-20



RAUDONI RYTAI

Debesis kažkas šianakt išmaliavojo raudonais atspalviais. Ką padarysi, juk kiekvieno debesies koncertina neapjuosi. Lieka viltis, kad dažai nuo saulės išbluks savaime.

2021-10-07

KOMPENSACIJA

Kai išeina geriausieji, kad gerumo nesumažėtų, turime tapti geresniais.

2021-09-19

TERRA INCOGNITA

Kur ta žemė, kurioje grakštūs išmintingi kilniaširdžiai, spinduliuojantys šilumą pažįstamiems ir svetimiems, stebinantys elegancija, gražiomis manieromis, subtiliu humoru, supratinga tolerancija, nuolat siekiantys šviesos ir grožio idealų, nesiklausantys ir neskaitantys gudrių patarimų, kaip teisingai gyventi nuo rytojaus, o gyvenantys jau šiandien?

2021-09-10

SUPERINIS ŽVENGAS

Echo Moskvi parodė siužetą, kaip kalbantis robotas parodoje atsitrenkė į žurnalistą. Žurnalistas robotą apipylė rusiškais šaliamačiais keiksmiais, o robotas žurnalistą - komplimentais. O dar sako, mašinos neturi intelekto.

2021-09-09

„DEBESYS MŪSŲ MINTYS“

Gražiau nepasakysi, bet kartais danguje tuščia tuščia, kartais tie debesys juodi kaip rudens naktis, kartais jie lekia dangumi lyg eiklūs skalikai, kartais visai aptingsta, lyg pavargę, tingiai slenka sraigės greičiu, kartais iš jų pasipila liūtys, žaibai ir grėsmingas dundėjimas, o kartais mes debesų net nebematome, sužavėti kerinčiu Vaivos juostos žibėjimu...

2021-07-16



KAS GERO KLAIPĖDOJE?

Ogi viskas ten gerai - gundančiai žvangėdamas maistas tris kartus per parą atvyksta prie tavo durų laiku, nevēluodamas, būdamas tokios kokybės, kad nesijauti labai skolingas jo teikėjui. Būrys panelių tvarkingais rūbeliais nuolat tave lanko ir teiraujasi, ar nereikia to ir ano, už lango visą dieną aukštybėse gali stebėti tikrą gamtos stebuklą - dangaus paukščiai čiurliai čia nepailsdami būriais virpina orą savo ultra sparnais ir balsais, o kvatokliai kirai pašaipiai, primindami tavo bejėgišką pažadą sugrįžti tolimon Šiaurėn, tavo menkas pastangas pakilti, įveikti savo silpnumą, ligą ir ištizimą, primena, kad jūra tokia artima ir kartu nepasiekiamą, nes visos kelionės prasideda ir baigiasi koridoriuje stebimam budrios budėtojo akies, todėl lieka laiko tarp vizitacijų ir procedūrų paimiti relikvija - knygą ir sužinoti, kad intravertai irgi eina išpažinties (P. Kuliešius "Intraverto dienoraštis"), o vakare pažiūrėti iki galo (nesi darbų nuvargintas) islandų filmą apie didelį ir lėtą kaip debesį Fusį, bandant suprasti ir apibrėžti gerumo ir bejėgiškumo ribas šiurkščiai besidraskančioje kasdienybėje... Neišsivadėkite Klaipėdos - ten viskas gerai, ir sesutės, ir kirai, ir čiurliai...

2021-07-10



GYVENIMAS - KUKUTIS

Gyvenimas, tas aklas neprigirdintis šlubas žilaplaukis žilabarzdis seneliokas savo bedante burna mums be atvangos, lyg kukutis savo monotonišką ku ku ku įkyriai kartoja, kad jis - gyvenimas, tiek pat prasmingas kaip drebulės lapų šnarėjimas vėjyje, kad viskas turi pradžią ir pabaigą, tačiau mes, nesuprasdami, kaip aklas gali matyti, manome, kad esame kur kas protingesni už jį ir tikime, kad manų lietūs pasitaiko ir kad galiausiai savo trumpomis, kreivomis silpnutėmis kojėlėmis įveiksime tą aukštąjį amžinybės slenkstį, nematydami, kad tas slenkstis ant bedugnės krašto suręstas, paneigsime akivaizdžias išminčiaus tiesas, atkakliai, lyg kukučiai poteriaudami savašias mantras, viltingai žvalgysimės į dangų...

2021-06-15

MANO DIENORAŠTIS

Nors lentynoje nemažai teisingų knygų su išsamiais pamokymais, kaip nugyventi tobulą gyvenimą, aš verčiau skaitinėju savo dienoraštį, jau gerokai aptriušusi, ne kartą rašytą taukiniais pirštais, sulaistytą rašalu, vynu ir ašarom, kai kurie lapai vos vos laikosi, dalis jau išbirė, prarasti negrįžtamai, kai kurie jų išplėšyti, sarmatlyvai styro tik kvailų sakinių viršūnėlės, jame daug visai tuščių puslapių, pilna pasikartojimų ir beprasmybių, tačiau kitaip nei tobulo gyvenimo beskoniai ir bekvapiai vadovėliai, manasis dienoraštis kvepia mamos mieliniu obuolių pyragu, pabarstytu cukrumi ir cinamonu...

2021-05-31

VASARA UŽ KAMPO

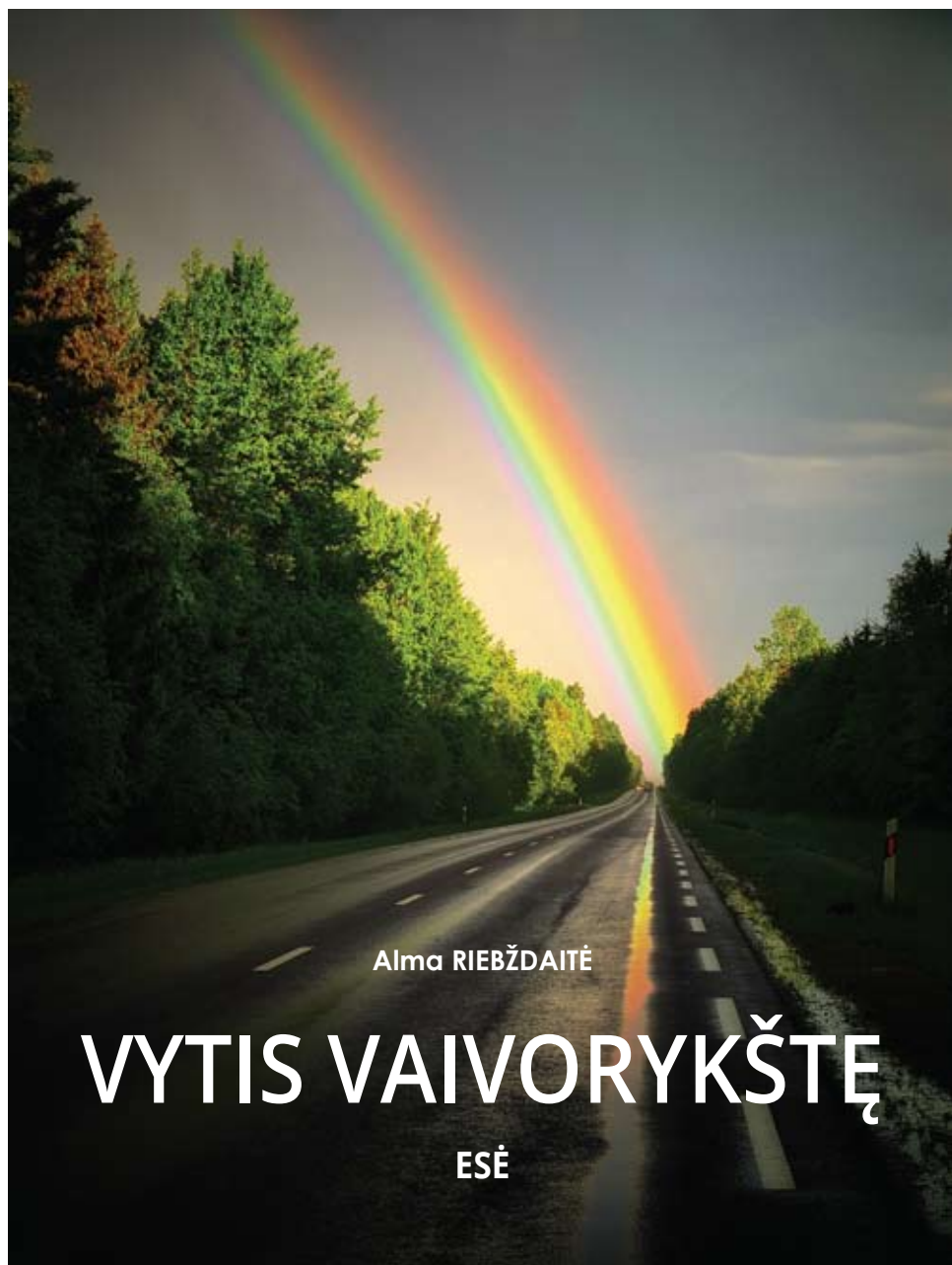
Vasara iš tolo, pasislėpusi už kampo, savaitės kitos atstumu, ramiai, motiniškai, be jaudulio, su šypsena veide stebi pavasario šėliojimą, chaotišką žydėjimą, vainiklapių vis kylančią pūgą, pasirišusi žalią prijuostę kantriai laukia kada išseks jaunuolio jėgos ir ji galės visą jo betvarkę sušluoti nebūtin, eilinį kartą...

2021-05-17



G. Margio nuotr.

TĘSINYS KITAME NUMERYJE.



Alma RIEBŽDAITĖ

VYTIS VAIVORYKŠTĖ

ESĖ

Vakar truputį šliaužiojau po miestą. Mat kažkur užmečiau mašinos raktus, tai esu dabar ir be namų, ir be mašinos. Bet pašliaužioti ir apmąstyti savo gyvenimą, kad ir truputį iškreiptai, visada pravartu. Kavinės, muzika, praeiviai už lango – yra vieta, sukelianti tokią keistą būseną, nugrimzdęs jon, niekaip negali sustoti reflektavęs, žinoma, su tam tikra liguistos patetikos doze. Bet liguistumas kaip matysite iš pasakojimo – neišvengiamas ir natūralus mano dienų palydovas.

Regėjosi, kad požeminė upė, kuri turi tūkstančius vardų ir kurios tikrasis vardas nėra žinomas, bus pagriebusi ir nusinešusi mane nežinoma kryptimi. Ir taip, kad aš nepriklausau sau, esu prarasta gyvenimui. Pasirinkimą lyginau su atsivėrimu, čia sunku atsekti priežastingumą, nes veiksmas visada yra abipusis. Pasirinkti gali tik tai, kas jau pasirinko tave. Atsiverti, tik tam, kam esi atveriamas ir kas atsiveria tau.

Tas, kuris prarado ir yra prarastas gyvenimui, iš tiesų yra praradęs interesą bet kokioms išorinio gyvenimo formoms, afektacijai, kitaip saktant, oficialiajai gyvenimo daliai. Suprantu, kad laikas susirūpinti, nes manęs nebedomina nei gražios moterys, nei gražūs vyrai, seksualiais balsais. Dabar tik pasiklausau; užmetu akį į vieną stilingai apsirengusią bendradarbę, kuriai jau virš keturiasdešimt, į siaurą pilvo ruoželį tarp palaidinės ir gražaus stilingo diržo. Suprantu, kad gražu. Bet nieko daugiau. Jokios emocijos. Žinoma, daugiau nebūna ir tada, kai į gyvenimą žiūriu linksmi nusiteikusi žvilgsniu. Bet tokiu žvilgsniu dabar žiūriu retai. Dažniausiai mano žvilgsnis būna kiek apsilblausęs.

Taigi – esu išbraukta iš oficialiojo gyvenimo valandų. Kažkada veržiausi, kabinausi už jų. Kiek? Septynis metus? Deja, nieko neišėjo. Man nepavyko. Oficialiosios gyvenimo valandos nusikratė manęs kaip nereikalingo balasto. Buvau nereikalinga, nes taip ir nesugebėjau pilnai joms atsiduoti, visko pamiršti, galutinai ir neatšaukiamai nukreipti savo energijos, paaukoti savo gyvenimo ant oficialiųjų gyvenimo valandų aukuro. Visada išsiduodavau, visada kaip yla iš maišo išlįsdavo tikroji prigimtis: apsilblausęs žvilgsnis, svajojanti ir sapnuojanti prigimtis, visada išlįsdavo deformuotos ir transformuotos tikrovės dalelės.

Tavo energija srūva kažin kitur, kažkokiomis neaiškiomis kryptimis, nereikšmingiems dalykams, gyvenimo kontempliacijai, pasaulio, esančio tavo žvilgsnio akiratyje ar už lango stebėjimui. Tau šito visiškai pakanka. Tavo akimirka yra pripildoma absoliučiai, iki kraštų. Jokio tuštumos ar egzistencinio nykulio jausmo. Deja – tai malonumas, žalinga priklausomybės forma. Vienintelis esantis blogis, tavo manymu, yra tai, kas įsiterpia tarp tavęs ir tavo kontempliatyvaus žvilgsnio, yra oficialiosios gyvenimo valandos, tu niršti, kad negali tam atsiduoti visiškai ir iki

galo, nes vis dar turi atiduoti duoklę gyvenimui.

Gali rašyti, gali nerašyti. Tai nieko nekeičia. Nuosprendis yra neapskundžiamas ir tai nėra nuosprendis: rašyti. Nuosprendis: tam tikras egzistencijos būvis, plevenanti būseną. Dėl šito neapskundžiamo nuosprendžio, kuris pasirašytas antrą kartą tampa neįmanomai griežtas, dar likusio gyvenimo ruoželis tik siaurėja. Ta plevenanti būseną yra artima klajūno dvasiai. Visiškai nesvarbu tu klajoji ar taip niekada ir neišvykai iš savo namų: esi užburtas akimirkų grožio, patiriamų akimirkų pilnatvės, intensyviai patiriamos tikrovės tarp ilgų ir skaudžių tuštumos ir nykulio pauzių. Pauzės trumpėja, kol išnyksta galutinai, nes užtvanka neišlaiko ir esi užliejamas, užtvindomas. Kas gali atšaukti vandens nuosprendį? Laikas? Laiko nėra.

Vis labiau negali gyventi be vaisto, kuris vadinasi „rašymas“ (nežinau, kodėl žmonės, kodėl aš rašau, nes tai visiškai nenaudingas užsiėmimas, tačiau čia ataidi Oskaro (juk jis norėjo, kad jo vardas neįmanomai sutrumpėtų) mintis, menas apskritai negali būti naudingas, tokia yra meno prigimtis), šito vaisto reikia vis didesnėmis dozėmis. Štai, o sentimentalumo viršūne, tu žiūri pro langą ir galvoji – koks viso to judėjimo tikslas, koks tikslas gyvybės? Čia pat pradedi kurti atsakymus. Kiekvienas atsakymas – tai nuolatinė kūryba, tai mažytė pastatyta pilis iš oro, iš žodžių. Jos yra gražios, žaižaruojančios, tačiau netrunka išblukti, netrunka prarasti intensyvumo ir žavesio, nes toks yra kūrybos principas.

Būna akimirkų, jog man atrodo, jog rašau ne aš, o glandos. Keisčiausia yra tai, jog aš vis dar rašau. Rašau net tada, kai esu mirusi. Dar aš galvoju, jog tikras menininkas yra tas, kurios visomis išgalėmis bando paneigti meną, ir todėl yra esmingai pasmerktas. Dažniausiai žmonės yra abejingi menui arba jį šlovina, gieda jam visokius kritinius ditirambus. Tačiau tikras menininkas visada yra antimenininkas. Menininkas nėra tas, kuris kapstosi giliau lyg būtų višta ant mėšlyno, ne, tikras menininkas visada bando patekti „už“ – už kalbos, už garso, už vaizdo, už šito sakinio, už šito žodžio. Iš čia tikro menininko tragizmas – jis negali ištrūkti iš kalbos, iš garso ir iš vaizdo. Vienintelis būdas – paneigti patį save. Pasiiekti ribą, kuri kalboje yra neperžengiama, nes vos tik tu priartėji prie ribos, ji visada pasirodo esanti toliau. Čia panašiai kaip su vaivorykste: kad ir kaip arti tau rodytųsi vaivorykštės pradžia, tu niekada prie jos neprieisi, nei pasieksi, nei paliesi. Bet tu vaivorykštės pradžia matai, matai iš tolo, matai visai šalia savęs.

Vakare, grįžusi į namus, paverčiau nevalingomis ašaromis. Tokiomis visiškai amorfiškoms ašaromis, kurios srūva visiškai nepriklausomai nuo tavęs, pavyzdžiui, kai skauda ausį. Dabar man ausies neskauda, tačiau jau du metai mano organizmas yra nuodijamas šlykščios infekcijos, kurios židiny – mano gerklėje, tonzilėse. Man atrodo, kad glandomis per Lietuvos šokių dešimtuką Smoriginas vadina būtent jas. Tai šiek tiek pralinksmina, vadinasi, suteikia vilties. Iš šitos bjaurios kiek papuvusios mano organizmo vietos ir šitos neoptimistinės mintys. Tačiau aš jau apsisprendžiau – pjauti tas glandas ir be gailesčio. Kaip galima greičiau. Jei bus įmanoma, prieš pat Kalėdas. Tada ir mano mintys pasidarys šviesesnės, ir aš galėsiu su nauja neužnuodyto organizmo energija kibti į dabar, į darbus. Dirbti ne tik rytais, bet iki vėlumos.

Nuo nevalingos ašarų iškrovos mano galva, o ir visas kūnas sumedėja, kaip ir tos prakeiktos glandos. Aš jau apie nieką negalvoju, ir taip, pavirtusi į medį, apsikabinusi pati save, užmiegu.

Dėl tos operacijos. Gal dar palauksiu pavasario, o paskui susitvarkiau gyvenimą kaip kambarį, nors jis ir liko tvyroti kosminėje orbitoje, glandų klausimas atkrito, stebuklingai tapau sveikutėlė. To pavasario, kada turėjo įvykti operacija, laukiu iki šiol.

Su kuo aš rašau dabar?

2011-2024

Plungės vaikų ir jaunimo biblioteka
Plungės Simono Daukanto bibliofilų klubas

Maloniai kviečia dalyvauti
KONFERENCIJOJE
„Žemaičių knyga - VII“
Plungės Simono Daukanto bibliofilų klubui – 40

Knygotyrininkai ir bibliofilai skaitys pranešimus
apie knygos kultūrą Žemaičiuose

2024 m. spalio 5 d. (šeštadienį) 10 val.
Plungės vaikų ir jaunimo bibliotekoje
Laisvės alėja 19, Plungė.

„Mažasis princas“ pristatymas Bukantėje

Spalio 18-ąją, penktadienį, 13 val. Bukantės dvarelyje, Plungės r. vyks Antoine de Saint-Exupéry kūrinio, išverstas į žemaičių kalbą „Mažasis princas“ pristatymas

Dalyvaus knygos leidėjas Marius Čiuželis bei vertėjas – profesorius, kalbininkas Juozas Pabrėža.

Renginyje bus galima įsigyti šių unikalių knygų.

Antuano de Sent Egziuperi „Mažasis princas“ žemaitiškai – bendras Jean-Marc'o Probst'o „Mažojo princo“ fondo ir Mariaus Čiuželio labdaros ir paramos fondo projektas.

„Mažasis princas“ žemaitiškai – tai galimybė gerai žinomą literatūros kūrinį atrasti naujomis spalvomis, kurias išryškina žemaičių kalba. Kūrinys išverstas šiaurės vakarų regiono žemaičiams (dounininkams) būdingu tarminiu pagrindu.

Marius Čiuželis – verslininkas, savo vardo labdaros ir paramos fondo steigėjas, paklaustas, kaip kilo idėja žemaitiškai išleisti Antoine de Saint-Exupéry „Mažąjį prinčą“, atsakė, jog šį kūrinį įvairiomis kalbomis kolekcionuoja jau daugybę metų – parsiveža jų pats ar draugai lauktuvėms iš kelionių. Kažkuriuo metu susipažino su Šveicarijoje gyvenančiu Jean-Marc Probst – didžiausios privačios „Mažojo princo“ knygų kolekcijos kuratoriumi. Beje, jo nuolat pildomoje kolekcijoje – net 7279 leidimai, 595



kalba ir jų dialektais. Žemaitišką vertimas – 572.

„Šį kuratorių aplankiau 2023-aisiais, tuomet bebendruojant ir gimė mintis mudvieju kolekcijas papildyti ne tik bendrine lietuvių, bet ir regioninėmis kalbomis“, – paaiškino M. Čiuželis.

Ne atsitiktinai jis pasirinko pirmiausia išleisti žemaičių kalba – jo tėvai žemaičiai – tėvas kilęs iš Plungės, mama nuo Raseinių. Ne viena

vasarą vaikystėje praleido prie Plungės pas močiutę kaime.

Gal pamenate, kada pirmą kartą jus perskaitėte „Mažąjį prinčą“? Pasak M. Čiuželio, kolekcijoje tebeturi pirmąją savo knygą, išleista 1983 metais, kai jam buvo septyneri. Nuo tada šis „Mažasis princas“ kartu su juo keliauja per gyvenimą. „Šis kūrinys mane sužavėjo ir paprastumu, ir gilumu. Tai tarsi pasaka, bet tuo pačiu – ir neišsemiamas išminties lobynas. Vėl ir vėl skaitydamas knygą kaskart gali atrasti naujų dalykų, naujų „paslapčių“, pamatyti tai, kas „nematoma akimis“, kaip sakė lapė“, – atskleidė leidėjas.

Jau vyko šios knygos pristatymai kituose miestuose, kaip gyventojai (ne žemaičiai) priima šį leidinį? M. Čiuželio teigimu, ypatingai gerai. Pirmasis tūkstančio knygų tiražas buvo šluote nušluotas vos per dvi savaites. Pasak jo, gyvename žemaičių kalbos ir rašto pakilimo metais, vyksta iniciatyvos dėl regioninės kalbos įteisinimo, tad visiems smalsu į tokį žinomą kūrinį pažvelgti naujai. „Mes tarsi išivaizduojame, kad mokame, suprantame, bet tuo pačiu – ir visiškai nesuprantame žemaičių kalbos, tad smalsumas visgi nugalė: kaip šia kalba skamba klasikinis kūrinys? Juk žemaičiai ir žodžių ne visų turi, pavyzdžiui, žibintininkas“, – pasakojo leidėjas. Jis pabrėžė, kad vertėjas – Juozas Pabrėža išties atliko didelį darbą surasdamas tinkamus pakaitalus ir atskleidėdamas kalbos grožį.

Paklaustas apie ateities planus, atskleidė, jog šiuo metu verčiamas ir netrukus „Mažasis princas“ bus išleistas rytų aukštaičių – uteniškių šnekta, vėliau – dzūkiškai.

Parengė Dalia Šimkutė



„Nuo pat gimimo kiekvieną veidą formuoja per visą gyvenimą užgniaužti troškimai, paslėptos kančios, sustabdytas melas, nuslopintas riksmas, nurytas verksmas, išsigintas sielvartas, sužeistas išdidumas, atsizadėtos priesaikos, puoselėtas kerštas, suvaldytas pyktis, sugerta gėda, užgniaužti juoko priepuoliai, nutraukti monologai, išduotas pasitikėjimas, per greitai patenkinti norai, per greitai išblėšę susižavėjimai. Be abejo, kiekviena raukšlė – ir nelyginant medžio žiedai. Veidas apie žmogų pasako viską, jam nežinant, nepaisant to, kad kasdien dedamos nežmogiškos pastangos tai paslėpti.“

François Cheng

Iš prancūzų kalbos vertė Genutė Matevičiūtė

Nuotrauka iš soc. tinklų.



Grumblių bendruomenės išvyka



Saulėtą rugsėjo savaitgalį Grumblių bendruomenė „Varnakalnis“ aplankė Visvainių kaime esančią Medaus klėtėlę, kur su meile buvome priimti šeiminių Davos ir Donato Abručių. Buvome pasitikti armonikos garsais ir šeiminių pasakojimais apie bičių gyvenimą, priežiūrą ir naudą. Pabuvojome terapiniame bičių namelyje, ragavome midaus ir degustavome net 12 skonių įvairių bičių produktų, užsigerdami skaniausia žolelių arbata. Edukacijos „Nuo avilio iki puodynės“ pagalba sužinojome tikrai daug naujų dalykų apie bites, o išvažiudami visi smagiai sužaidėme senovišką žaidimą „Varyt kiaulę“. Išvykome pilni gerų išpūdžių ir apsalę nuo medaus skonių jūros. Dar kartą Ačiū šeiminiams. Grįždami užsukome aplankyti išpūdingą Mosėdžio akmenų parką.

Kelionė vyko įgyvendinamo sveikatos projekto „Pažinkime save“ dėka, kurį finansuoja Plungės rajono savivaldybė.

Siga Jackevičienė

RIEBŽDĀTĖ Alma

Karšuvuos žemie

ATKELTA ĖŠ NR. 8 (876)

Përma pasakuojẽma dalelẽ ėš keliuonẽs so proufesoorio Vaitkevičio Vikinto po Karšuvuos žemẽ pabẽngiau muokslininka pasakuojẽmãs ont Bẽržũ lauka Alkas pëlẽs api auksa. Auksos mon dabã labã aktualos, ėr aš prisẽmẽniau, kãp Aitruos ė Jũras santakuo auksa jẽiškuojau. Ė radau šiukẽ tuokẽ. No bet dabã sopronto, ka mũsa vėsũ gĩvenẽmus, absuoliučẽ kẽikvẽis galẽ rastẽ ton auksa. Ė tuo auksa nier ni santakuo, ni švẽntuo vẽituo - nikamẽ, nes ons ėr kãp gĩvenẽma pẽlnatvẽ, kãp anuo ėssẽpẽldĩms. A mẽslẽjat, ka pasaku trets bruolis dornielis gaun tẽkra auksa? Nẽ, ons gaun pãrkeltẽni auksa. Ė ton auksa sorastẽ gal kẽikvẽis žmuogos.

No trumpã dã api auksa pasvarsčios, keliukem so muoksliniko ė ėe pat esonti Žviliũ kapinĩna, dẽdẽlẽ garsẽ, bet aiškẽs, ka naẽšvaizdẽ vẽita, katron istuoriks nuspalvẽn sava pasakuojẽmãs. Tẽp ė matau savẽm basiedontẽ ont maža šlaitoka pri akmẽnũ vaineka daubuo, vo brongẽsis mon atnẽš ėš pradžiũ ont pẽršta basẽraitonti gloudẽna kãp meilẽs ėšraiška, nu katruos jautresnẽ muotrẽška ėr apalptom. Paskiau

mon atnẽš mielẽna kiekšta plunksnelẽ ė dã pasẽdžiaugam drẽiža šuokio ont mona sportbatio. Tuokẽi ėr gĩvẽijẽ prisẽmẽnẽmã ėš Žviliũ kapinĩna, katramẽ ėr daug senuobiniu radiniũ. Žmuonis ėe laiduotẽ degintẽ ė nadegintẽ, ėe rastẽ ginklã, darba ėronkẽ, papoušalã, geramũju ragũ, raitelẽ ė žẽrga apronguos, groublietuosẽs ė lẽpdituosẽs keramẽkas fragmentã. Ons ėr Šilalẽs rajuo-

nẽ ė datuojems 3-12 omžio.

Paskiau patekuom ė Sauliekalni natuolẽi Indijas pẽliakalnẽ. Kalna ėe juokẽ nasẽmatẽ, bet, sotẽkõt, pavadẽnẽms magẽšks. Sauliekalnẽ pẽivuo, jau bova ė rodẽns posẽ, momis baslenkončius palei pat mẽška pasẽtẽka pẽktas bẽtẽs ė naatsargims drõsuolẽms pradiejã veltẽis po plaukus. Diekou Pondievou, vẽsks apseẽja ba kraujẽ pralẽijẽma, vo pajodiejẽn ė mẽška pri onžoulũ, pamatiem, ka ta pẽiva gal kalnalio bũtẽ. Ont tũ sauliekalniũ žmuonis garbẽna Saulẽ ė švẽntẽ Rasũ švẽntẽ.



Aplonkuom dã Indijas pẽliakalni, katramẽ jau eso bovosi ketoris šimtus kartu, bet vẽstẽik žmuogos dã kon nuors sožẽnã. Indijas kãp žemomuos reikšmie dã labiau sopaprustie ėr anon dã lẽngviau prisẽmintẽ, jug „inds“ ėr „bliũds“ ė reišk idobẽma, žema vẽita. Ė nikuoki ėe na hinduistĩnẽ Indija, vo sens žemaitẽšks žuodis.

Dã muoksliniks mums šalẽp Indijas pẽliakalnẽ papasakuo istuorijẽ api bjauri Pũtvẽis pëlẽis ėšdavẽka Spuda, katras ož ton gavẽs krẽkšta maluonẽ. Ėšdavẽku pasẽtaika vẽsãs laikãs, tuokiũ kãp Juds ė panašẽ. Bet nuorietiuo bẽngtẽ švẽisesnẽ gaido ė pasakĩtẽ, ka keliuonie mũsa dã lauk švẽnts Andrijaĩciu onžouls ėr ėlgs žĩgis ė gẽrẽ pri akmẽns, dã Žalciũ alka vadẽnama. Ė ta vẽita ėr absuoliučẽ autentẽška.



NAKTĖŠUOKĖ PLATELIŲ SPALĖ 19 DĖINA

15 VAL. VILDŽIŪNIENĖS RŪTAS PASKAITA: DEKUO ŽEMAITĖ ĖN RATELIUS Ė ŽAID ŽAIDEMUS (PLATELIŲ DVARA SVĖRNĖ)

17 VAL. NAKTĖŠUOKĖ (PLATELIŲ KULTŪRAS CENTRĖ)

PRŪGRAMA:
17 VAL. „PLATELĖ“
18 VAL. „ALKŠNA“ ĖR „ALKŠNIOKA“
19 VAL. ŠOKIENE RITA Ė JURGINIS TUOMS
20 VAL. DARIUS Ė MARIOS
21 VAL. „DŪZGINELIS“
22 VAL. VĀRŽITOVĖS
23 VAL. „SUTARAS“
00 VAL. RATELIUOKĖ
1 VAL. „VMI“
2 VAL. „VMI“
3 VAL. ALMĖNS ADREJOS

~ 4 VAL. ATSĖSVEIKENEMS SO PASĖDAINIŪVEMAS PRI VINKŠNAS Ė DRŪSAUSIŪ MAUDINĖS PLATELIŲ EZERĖ

MŪSA NAKTĖŠUOKĖ - VALOG PRŪJEKTA „ONT GARGŽDA KALNO“

RIEMIEJĖ: [Logos]

MAUDINĖS ALKŠNĖS PLATELIŲ KULTŪRAS CENTRĖ

BŪS DAUGIAU

Margė Gintauta nuotraukas